

Telegraful Român

Anul 165 • nr. 25-28

1 și 15 iulie 2017

Rugăciunile de mijlocire din cadrul Sfintei Liturghii (II)

„Pe fericiții întru adormire eroi, ostași și luptători români din toate timpurile și din toate locurile, căzuți pe câmpurile de luptă, în lagăre și în închisori pentru apărarea patriei și a credinței strămoșești, pentru întregirea neamului, pentru libertatea și demnitatea noastră, să-i pomenească Domnul Dumnezeu întru Împărăția Sa.”

După Serghei Bulgakov, în numele fiecărui creștin se află o întrupare existențială a cuvântului, existând o legătură între această întrupare și întruparea Cuvântului lui Dumnezeu, Izvorul cuvintelor în lume. „Omul primește un nume și se întrupează într-un nume după chipul și asemănarea întrupării dumnezeiești și a numelui ce i se dă ei” [S. Bulgakov, *Filozofia economiei*, Paris, 1953, p. 176-178].

Numele exprimă existența persoanei, nu însușiri abstracte ale acesteia, o existență concretă și vie, „plină de energie iradiantă”. Acest sâmbure unic al existenței, când este atins prin nume, pune în vibrație acea persoană și își trimite energia ei, potențialul ei de iubire spre cel ce îi rostește numele. Această revărsare produce la rândul său o mișcare de răspuns, creându-se astfel comuniunea între aceste persoane. „Numai o persoană conștientă reacționează la numele ei rostit și reacționează pentru că se aude vizată în unicitatea ei. Și numai o persoană care are un nume și, deci, poate primi un răspuns, se poate adresa pe nume unei alte persoane. Dacă se întâmplă așa cu persoanele umane, spune în continuare Părintele Stăniloae, aceasta înseamnă că ele sunt după chipul unei comuniuni de persoane supreme. De aceea, când ne adresăm lui Dumnezeu cu un nume care nu se poate da decât Lui, El cu siguranță că reacționează ca realitatea cea mai vie, iar noi, la rândul nostru, reacționăm la chemarea ce ne-o face El pe nume. Noi ne vorbim unul altuia pentru că așa am fost făcuți. Am fost făcuți având un nume prin care suntem siliți să răspundem și să ne chemăm unii pe alții și să fim chemați de Dumnezeu și să-L chemăm pe El și să-I răspundem, întărind unicitatea noastră în comuniune” [Pr. Prof. D. Stăniloae, *Spiritualitate și comuniune în Liturgia ortodoxă*, Craiova, 1986, p. 126. Vezi și Idem, *Iisus Hristos sau restaurarea omului*, Sibiu, 1943, p. 65]. Iată de ce noi îl chemăm pe nume pe Hristos, această invocare realizând o oarecare prezență a Sa, prin puterea numelui [Vezi: Kallistos Ware, *Puterea numelui. Rugăciunea lui Iisus în spiritualitatea ortodoxă*, București, 1992; Emile Simond, *La Prière de Jésus selon l'évêque Ignace Briantchaninoff (1807-1867)*, Ed. Présence, 1976, p. 29-31], deschisă spre comuniune, și îi prezentăm și pe semenii noștri, pomenindu-i pe nume, pentru ca ei să devină nemuritori în amintirea lui Dumnezeu.

2. Sfânta Liturghie, cadru și mijloc de realizare a mijlocirii

Sfânta Liturghie este „cea mai mare rugăciune sau rugăciunea prin excelență a Bisericii” [Pr. Prof. Petre Vintilescu, *Liturghierul explicat*, București, 1972, p. 142]. Ea are în esența ei un caracter eclesiolitic, comunitar, iar nu unul individualist. În Liturghie se roagă toată comunitatea, nu numai cel care liturghisește. Forma de rugăciune în dialog (ectenă), predominantă în Sfânta Liturghie, și folosirea pluralului la persoana întâi în aproape toate ecteniile și rugăciunile ei exprimă faptul că săvârșitorul

văzut este adunarea eclesială, Biserica lui Hristos. „Acest «noi» personifică subiectul multiplu și totuși unic, care se adresează Subiectului Unic și în același timp Trinitar, pentru a se uni cu El” [Constantin Andronikof, *Le sens de la liturgie. La relation entre Dieu et l'homme*, coll. „Théologies”, Paris, 1988, p. 90].

Pietatea liturgică nu este individualistă. Teologia Liturghiei nu prezintă răspunsul unor trebuințe spirituale ale unei oarecare persoane, la un moment dat, ci „pune în lumină tot ceea ce Biserica exprimă în materie de credință în continuumul său în timp și spațiu, prin rugăciune” [Ibidem, p. 91].

Liturghia este rugăciunea întregii Biserici. „În Liturghie se găsește în rugăciune Biserica văzută și nevăzută a lui Hristos, toate membrele Trupului Său tainic, care se roagă împreună cu Capul lor, Hristos... pluralitatea este topită astfel în unitate, în unitatea duhului, prin Iisus Hristos, în care, cu care și prin care se roagă Biserica” [Pr. Prof. P. Vintilescu, *op. cit.*, p. 141].

Prin Sfânta Liturghie, în cadrul căreia se săvârșește Jertfa Legii noi, se împlinesc rugăciunile de mijlocire ale Bisericii. „Este supremul mijloc de a implora și a îndupleca pe Dumnezeu în favoarea noastră sau a morților noștri, pentru care aducem daruri la Liturghie” [Pr. Prof. E. Braniște, *Liturgica specială*, București, 1980, p. 297].

Puterea și unitatea rugăciunilor noastre în cadrul Sfintei Liturghii sunt realizate de Mântuitorul Hristos, Mijlocitorul nostru la Tatăl, după cuvântul Său: „Orice veți cere de la Tatăl în numele Meu, El vă va da” (In 16, 23). La Sfânta Liturghie – spune Sfântul Nicolae Cabasila – „trebuie să îngenunchem înaintea preotului și să-l rugăm să ne pomenească în rugăciunile Jertfei. Căci nu există o altă formă de rugăciune care să poată atât de mult și care să ne dea nădejdi mai tari ca aceea adusă prin această înfricoșată Jertfă, care a curățit fără nici o pată păcatele și fărădelegile lumii” [Nicolae Cabasila, *Tâlcuirea dumnezeieștii Liturghii*, trad. rom. de Pr. Prof. E. Braniște, București, 1989, p. 64].

Rugăciunile și cererile credincioșilor, animate și conduse de preot, și unite cu ale acestuia, se unesc cu rugăciunile lui Hristos, infinit superioare și bineprimite la Tatăl. Preotul este, ca rugător, cel care aduce rugăciunile și darurile credincioșilor către Dumnezeu, dar și organ văzut al lucrărilor sfințitoare, iconom al Tainelor lui Dumnezeu (cf. 1 Co 4, 1) și cel prin care se transmit binecuvântările lui Dumnezeu către credincioși, ca organ văzut al Arhierului Hristos. „Însuși Hristos Se roagă în preot pentru credincioși, Se adresează lor, adună rugăciunile și darurile poporului, unindu-le cu ale Sale. Hristos învață, prin preot, în Evanghelie, preface darurile credincioșilor în Trupul și Sângele

(continuare în p. 2)

† LAURENȚIU,
Arhiepiscopul Sibiului și Mitropolitul Ardealului

Despre inteligența credinței

Teodor BACONSCHI

Auzim tot mai multe despre războiul cultural dintre „progresiști” și „conservatori”. E limpede că la el participă mulți soldați și puțini generali: cei mai numeroși sunt cei care, fără să cunoască tradiția intelectuală a forțelor în conflict, se sprijină pe sentimente vagi și informații puține. Noi plecăm de la convingerea că orice creștin e un conservator: vrea să păstreze vie o tradiție bimilenară, își definește identitatea prezentă prin cunoașterea istoriei, cu toate experiențele acumulate, și îi venerază pe sfinți, ca mari oameni desăvârșiți în credință și viață bineplăcută lui Dumnezeu, pe care îi întâlnești în icoane, nu prin metrou. Creștinul este însă legat la fel de intim de prezent, unde-și lucrează mântuirea, și de viitor, unde e plasată Parusia, ca preludiu eshatologic al Împărăției divine. Credem, așadar, că Dumnezeu e stăpânul timpului și că a-L căuta pe Domnul Iisus Hristos implică a fi activ în toate dimensiunile acestuia, de la trecutul cel mai îndepărtat, până la întruchiparea cea mai eliptică a tainelor viitoare. Prin urmare, creștinul e mai mult decât un conservator. E un martor implicat al scenei contemporane și o conștiință care găzduiește deja chipul celor ce vor veni.

Evident, „creștinul” e o abstracție, pe când în fiecare dintre noi se afirmă o persoană irepetabilă, făurită din varii influențe, teste existențiale, fapte de cunoaștere și aspirații, dar și renunțări, eșecuri, vise, regrete sau înzestrări. Diversitatea aceasta face bogăția eclesială, care nu se oprește la zidurile lăcașelor de cult, ci vibrează concentric, până la marginile lumii văzute, întâlnindu-se intuitiv cu peisajul celei nevăzute. Așadar, și creștinul (ca model al ucenicului pe cale), cât și creștinii, ca sumă interactivă de oameni în comuniune de credință, se mișcă pe o plajă socio-culturală cu geometrie variabilă. Nu trebuie, cu alte cuvinte, să ne identificăm sumar cu vreo „tabără” în ciondăneala ideologică-filosofică de care pomeneam la începutul notațiilor mele. Aș spune, fără să forțez paradoxul, că progresăm spre

(continuare în p. 2)

Din cuprins:

Pr. Academician Mircea Păcurariu

Părintele Zosim Oancea

din Sibiel | pagina 4

Prof. Univ. Dr. Elena Macavei

Membrii Asociației Astra –

Membrii Academiei Române (IV) |

pagina 5

Rugăciunile de mijlocire din cadrul Sfintei Liturghii

(urmare din p. 1)

Său, îi unește pe credincioși cu Sine în Sfânta Împărtășanie pentru a-i prezenta ca fii plini de Duhul Sfânt Tatălui. Dacă n-ar avea preotul acest rol de mijlocitor, n-ar fi prezent nici Hristos cu rolul Său de Mijlocitor între ei și Tatăl” [Pr. Prof. D. Stăniloae, *Spiritualitate...*, p. 7].

Preotul nu se interpune între credincioși și Hristos. Hristos lucrează în preot, dar este deosebit de preot. Credincioșii prezintă prin preot rugăciunile și jertfele lor în mod direct lui Hristos. „Totuși, preotul, conștient de smerenia lui, conștient de calitatea lui de om – spune Părintele Stăniloae –, se roagă în același timp lui Hristos și-I aduce rugăciunile și jertfele credincioșilor ca unei alte Persoane. Și amândouă aceste lucruri sunt adevărate: în preot lucrează Hristos, dar lucrează ca persoană deosebită de preot” [Ibidem, p. 406].

Mijlocirea săvârșită prin slujitorii Bisericii implică însă și o dimensiune subiectivă. „Mult poate rugăciunea stăruitoare a dreptului” (Iac 5, 16) dacă cererile credincioșilor sunt prezentate lui Dumnezeu de un păzitor al poruncilor, acesta având îndrăzneală către Dumnezeu. Dar și cel care are trebuință de „rugăciunea dreptului” o face pe aceasta lucrătoare „dacă urăște cu adevărat răul” și o întraripează prin propriile sale virtuți [Sf. Maxim Mărturisitorul, *Răspunsuri către Talasie (Întrebarea 57)*, în „Filocalia”, vol. III, trad. rom. de Pr. Prof. D. Stăniloae, Sibiu, 1948, p. 299-300].

a) Ofrandă și pomenire în cadrul Proscomidiei

Omul a simțit dintotdeauna nevoia, când se adresa lui Dumnezeu, de a-I aduce din prinosul iubirii sale jertfa ce era mai de preț în viața sa, ca un semn al setei sale după Dumnezeu, cum exclamă psalmistul: „Însetat-a sufletul meu de Dumnezeu cel viu” (Ps 41, 2). Jertfele Vechiului Testament au fost însă înlocuite de jertfa mântuitoare a lui Hristos. Viața divină a devenit astfel hrana noastră, viața noastră, împlinindu-se sacramental în Sfânta Euharistie, Taină și Jertfă [Al. Schmemmann, *op. cit.*, p. 104-106].

Pomenirile și mijlocirile sunt însoțite la Sfânta Liturghie de darurile noastre aduse ca ofrandă. În perioada primară a Bisericii se constată o participare a tuturor credincioșilor la ofranda euharistică. Fiecare credincios venea la biserică cu darul său de pâine și vin, pe care îl primeau diaconii, împreună cu listele de nume pentru pomenire. Ofranda credincioșilor adusă la altar, prin pregătirea darurilor de jertfă la Proscomidie și pomenirea numelor acestora, intră în ofranda Bisericii, pe care o va asuma Hristos, devenind și noi ofranda Sa. După punerea darurilor pe Sfântul Jertfelnic, prin rugăciunea Sfintei Jertfe, ofranda noastră inclusă în ofranda lui Hristos va fi prezentată de Acesta Tatălui, în altarul cel mai presus de ceruri [Ibidem, p. 128].

Sensul teologic al Proscomidiei. Când așezăm Agnețul pe Sfântul Disc, noi știm deja că această pâine, predestinată a deveni Trupul lui Hristos, ca toate lucrurile din lume, a fost sfințită prin întruparea Fiului lui Dumnezeu. În Hristos s-a restabilit pentru lume posibilitatea de a deveni jertfă lui Dumnezeu, iar pentru om de a o putea oferi. „Noi știm că în Hristos, hrana noastră pământească, care se transformă în

trupul și sângele nostru, în viața noastră, în noi înșine, devine aceea pentru care a fost creată: comuniune cu viața divină, prin care cel supus morții îmbracă nemurirea și viața triumfă asupra morții” [Ibidem, p. 114].

Sensul pregătirii darurilor înainte de Liturghie este de a raporta pâinea și vinul, ofranda noastră, adică pe noi înșine și toată viața noastră, jertfei lui Hristos. Proscomidia, ca producere, are deci un caracter sacrificial (de jertfă). Sunt pregătite materiile de jertfă, pâinea și vinul, ca o prefigurare a jertfei lui Hristos. Membrii Bisericii sunt adunați împrejurul Mielului sub forma părțecelilor pe Sfântul Disc, fiind incluși în jertfa Acestuia.

Materia de Jertfă. Pâinea este hrana de bază a omului, dată de Dumnezeu pentru întreținerea vieții noastre în trup. Ea este adusă ca ofrandă sub formă de prescură, care înseamnă aducere, o aducere a noastră lui Dumnezeu. Pâinea o avem însă tot de la Dumnezeu, ea fiind și o aducere a Fiului Său, de aceea este pecetluită cu semnul Sfintei Cruci și cu inscripția IS, HS, NI, KA – ceea ce înseamnă *Iisus Hristos învinge* [Pr. Prof. D. Stăniloae, *Spiritualitate...*, p. 116].

Adusă ca ofrandă lui Dumnezeu, pâinea concentrează în sine tot efortul și toată dragostea noastră, reprezentându-ne pe noi și simbolizând în modul cel mai potrivit viața trupestă a omului [Nicolae Cabasila, *op. cit.*, p. 31-32]. După Sfântul Simeon al Tesalonicului, făina din care se face prescura este simbolul trupului, aluatul – simbolul sufletului, sarea – simbolul minții și al învățaturii cuvântului, iar apa – simbolul Sfântului Duh și al Botezului [Despre Sfânta Liturghie, cap. 86, trad. rom. de Toma Teodorescu, cu titlul: *Tratat asupra tuturor dogmelor credinței noastre ortodoxe*, București, 1865]. Părțecelile de pâine, așezate pe sfântul disc pentru cei vii și pentru cei morți, îi reprezintă pe aceștia alături de Hristos.

Sensul comemorării la Proscomidie. Încă de la Proscomidie există o anumită prezență a lui Hristos, o pro-prezență, o prezență „mai puțin accentuată”, care se realizează nu numai prin invocarea Sfântului Său Nume, în rugăciuni, ci mai ales prin Sfântul Agneț, care se va transforma în Sfântul Său Trup. Lângă Hristos, a Cărui prezență va spori pe tot parcursul Sfintei Liturghii, până la prezența Sa în Sfânta Împărtășanie, sunt prezenți prin miride atât Maica Domnului și Sfinții, cât și cei vii și cei adormiți în Domnul, a căror pomenire s-a făcut [Pr. Prof. D. Stăniloae, *Spiritualitate...*, p. 126]. Miridele pentru Maica Domnului și Sfinți au formă de triunghi. „Făpturile conștiente, având o bază în creația generală, se înalță cu mintea, cu vârful subțiat al persoanei lor spre Dumnezeu” [Ibidem, p. 122].

Pomenirile prin miride au caracterul unor acte de mulțumire, dar și de mijlocire, „pentru iertarea păcatelor și moștenirea Împărăției cerurilor”. Prin pomenirea Sfinților prin miride, Biserica mulțumește lui Dumnezeu pentru toți cei care alcătuiesc „Biserica celor întâi-născuți care sunt înscrși în ceruri” (Evr 12, 23). Aflându-se în jurul slavei dumnezeiești, sfinții ne ajută prin mijlocirile lor să ne unim cu Hristos și să ne sfințim prin El [Pr. Prof. P. Vintilescu, *op. cit.*, p. 125; Pr. Prof. E. Braniște, *op. cit.*, p. 311].

Despre inteligența credinței

(urmare din p. 1)

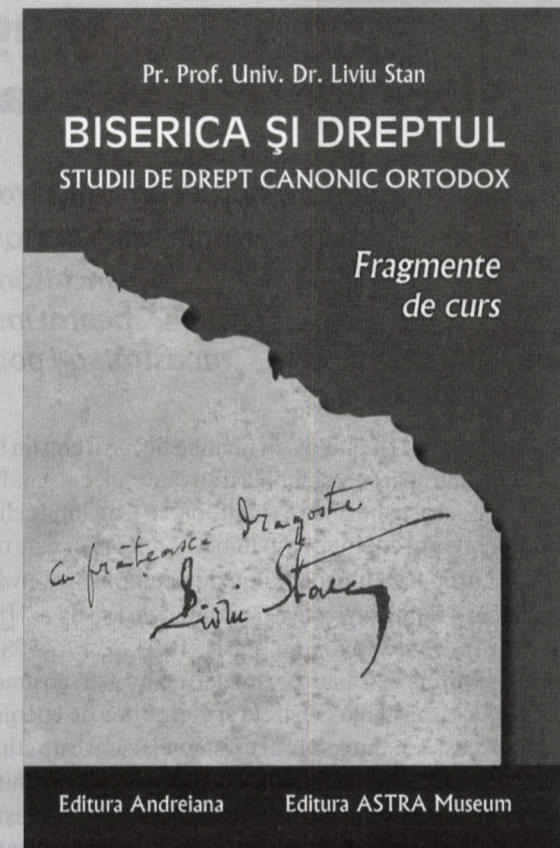
o inteligență conservatoare. Și o facem în cele mai diverse chipuri, de la ascultarea, după slabele noastre puteri, a Decalogului, până la transfigurarea imediată, faptică – și la fel de limitată – a Feriștilor. Nu suntem doar ființe morale, care caută distincția dintre bine și rău, atât de zăpăcită în epoca noastră de relativism, ci și instanțe spirituale, unde se lămurește treptat identitatea noastră profundă: esența ireductibilă, decantată, după ce scoatem de pe noi „pielea” omului exterior.

Iată de ce se cuvine să participăm la dezbaterile din societate liberi de orice etichetă ideologică. Să le spunem celor care nu cred, se îndoiesc sau militează pentru tendințele curente (de la adepții „corectitudinii politice”, până la cei care au convingerea că religia și știința se dușmănesc ireconciliabil) că viața în Hristos e o metaforă vie a completitudinii, incluziunii și sintezei, nu o „nișă”

sufocantă, unde gândul se ofilește sub o masă inercială de certitudini mecanice. Așa l-aș descrie pe creștinul cumsecade: un om care-și domină orgoliul, se deschide rațional spre alții, află, cunoaște, împărtășește, țese solidarități în zarea binelui comun, își domină impulsivitatea, ferindu-se deopotrivă de fanatism și de idolatrie. Iar idolatria e tot ce ni se pare absolut în afara Lui Dumnezeu. Întrucât diavolul e rău, fără să fie prost, întrucât poate lua până și forma unui înger de lumină, se cade să nu-l subestimăm. Până și portretul-robot al creștinului „ideal” poate fi o sursă de alienare, de inautenticitate, de fariseism. Mă feresc de creștinii prea vizibil „împliniți”, de cei care se ascund sub mantia surâsului social permanent, de cei care n-au îndoieli, tulburări, clipe de tristețe sau căderi sufletești asumate ca atare. Creștinul e pelerinul în veghe, ființa care-și caută adevărul fără farduri și presupuse superiorități. Aflat pe cale, el „progresează”. Aflat la picioarele Crucii, el contemplă și „păstrează” fundamentele unei lumi care nu i se datorează.

TEOLOGIE ȘI SPIRITUALITATE ORTODOXĂ

În *Colecția Canonica* a Editurii Andreiana a apărut volumul 8 al integralei *Pr. Prof. Liviu Stan*, volum care cuprinde notele de curs ale regretatului profesor și ilustru canonist român. După cum știm și după cum se arată și în nota editorului, în timpul vieții părintele profesor nu a reușit să publice un

curs al său, dar circula un manuscris dactilografiat al cursului redactat de studenți sau doctoranzi și pe baza căruia se putea studia și după încheierea orelor. Traseul acestui manuscris nu a putut fi stabilit, dar el a fost identificat de către coordonatorul ediției, părintele profesor Irimie Marga de la Facultatea de Teologie din Sibiu. Acest volum 8 al colecției *Biserica și Dreptul* cuprinde, pe lângă cursul părintelui Liviu Stan, care reprezintă, de fapt, partea principală a volumului, și un studiu cu privire la relațiile dintre Biserică și Stat, apărut în 1952 și care în contextul anului mărturisitorilor comuniști vine să ne prezinte din nou această problematică și din perspectivă juridică și canonică. Partea a treia a volumului este reprezentată de studiul referitor la *Locurile sfinte din Orient*, care, în contextul acestui asalt al organizațiilor extremiste, tind să ne rămână cunoscute doar din acest gen de scrieri.

Așteptăm volumul 9 al colecției, care se pare, după spusele coordonatorului, că va fi și cel care va încheia această restituire și, în același timp, această mărturie adusă cu privire la Părintele Profesor Liviu Stan.

De la Editura Agaton am primit lucrarea *Abe-cedarul credinței. Un altfel de catehism cu Maica Siluana Vlad*, lucrarea conținând transcrierea unor emisiuni radiofonice la care Monahia Siluana Vlad a fost invitată. Lucrarea se prezintă într-o variantă foarte atractivă pentru tineri și nu numai, printr-un limbaj contemporan fiind făcute accesibile temeurile învățaturii de credință ortodoxă tuturor celor ce doresc să o cunoască și să o aprofundeze.

Mitropolitul Laurențiu

LITURGHIE • PASTORAȚIE • MĂRTURISIRE

Î.P.S. Dr. LAURENȚIU STREZA, Arhiepiscopul Sibiului și Mitropolitul Ardealului

Joi, 1 iunie. Înaltpreasfinția Sa a participat, la Facultatea de Teologie „Andrei Șaguna”, la sărbătoarea revederii de 10 ani a absolvenților promoției 2007. A adresat celor prezenți un cuvânt de învățătură.

Vineri, 2 iunie. A prezidat ședința Permanenței Consiliului Eparhial al Arhiepiscopiei Sibiului.

Sâmbătă, 3 iunie. A slujit Sfânta Liturghie și a adresat un cuvânt de învățătură credincioșilor prezenți la Biserica „Sfântul Mare Mucenic Gheorghe” din localitatea Orlat, Protopopiatul Săliște. În cadrul Sfintei Liturghii, Înaltpreasfinția Sa l-a hirotonit preot pe diaconul Daniel-Gheorghe Gâță, iar la final l-a instalat ca paroh al Parohiei Orlat I. Seara, a participat la slujba Vecerniei la Catedrala mitropolitană, unde a binecuvântat și lucrările adunării internaționale a Oastei Domnului.

Duminică, 4 iunie – Praznicul Pogorării Sfântului Duh. Înaltpreasfinția Sa a oficiat Sfânta Liturghie și a adresat credincioșilor un cuvânt de învățătură la Catedrala mitropolitană din Sibiu, împreună cu un sobor de preoți și diaconi format din slujitorii locașului de cult și cadre didactice de la Facultatea de Teologie Ortodoxă „Sfântul Andrei Șaguna”.

Luni, 5 iunie – Praznicul Sfintei Treimi. Cu prilejul hramului Catedralei mitropolitane din Sibiu, Înaltpreasfinția Sa a slujit Sfânta Liturghie împreună cu Înaltpreasfințitul Irineu, Arhiepiscopul Craiovei și Mitropolitul Olteniei, Preasfințitul Andrei, Episcopul Covasnei și Harghitei, Preasfințitul Visarion, Episcopul Tulcii, Preasfințitul Gurie, Episcopul Devei și Hunedoarei, Preasfințitul Ilarion Făgărășanul, Episcopul-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului, și un mare sobor de preoți și diaconi. La sfârșit, a conferit distincția „Crucea Șaguniană pentru mireni” domnului Constantin Chiriac, președintele Festivalului Internațional de Teatru de la Sibiu. În aceeași zi, a participat la Catedrala mitropolitană, la festivalul coral de la Sibiu intitulat „Corul Timotei Popovici la ceas aniversar”, prilejuit de aniversarea a 111 ani de la înființarea Coralei „Timotei Popovici” a Catedralei mitropolitane. A adresat celor prezenți un cuvânt de binecuvântare.

Marti, 6 iunie. A predat cursuri de Teologie Liturgică la Facultatea de Teologie din Sibiu.

Miercuri, 7 iunie. A prezidat ședința Permanenței Consiliului Eparhial al Arhiepiscopiei Sibiului.

Joi, 8 iunie. A avut program de lucru la cabinet.

Vineri, 9 iunie. A oficiat la Biserica „Buna Vestire” din Sibiu slujba înmormântării domnului prof. dr. Marcel Rusu, fost membru în Adunarea Eparhială a Arhiepiscopiei Sibiului.

Sâmbătă, 10 iunie. A participat la Căminul cultural din localitatea Sibiel, la simpozionul intitulat „Părintele Zosim Oancea, model de credință prin rezistență”, organizat de către Protopopiatul Săliște în parteneriat cu Arhiepiscopia Sibiului. A adresat celor prezenți un cuvânt de binecuvântare.

Duminică, 11 iunie. Înaltpreasfinția Sa a slujit Sfânta Liturghie și a adresat credincioșilor prezenți un cuvânt de învățătură la Biserica „Adormirea Maicii Domnului” din Brașov. După Sfânta Liturghie, Părintele Mitropolit a oficiat slujba Sfintei Taine a Botezului pentru prunca Maria, fiica preotului paroh Ionuț Margin. În aceeași zi, a sfințit capela Parohiei Brașov Blumăna XII, un centru social amenajat într-un spațiu al parohiei brașovene și a pus piatra de temelie pentru un nou locaș de cult închinat Sfintei Mucenițe Tatiana. La sfârșitul slujbei, Înaltpreasfinția Sa a acordat părintelui Constantin Codreanu distincția „Crucea șaguniană pentru clerici”, în

semn de mulțumire pentru sprijinul oferit ridicării unui locaș de cult într-un cartier brașovean unde nu exista o biserică ortodoxă.

Luni, 12 iunie. A avut program de audiențe și lucrări de birou.

Marti, 13 iunie. A participat, în calitate de delegat al Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, la Academia Forțelor Terestre „Nicolae Bălcescu” din Sibiu, care a aniversat împlinirea a 170 de ani de la înființarea învățământului militar românesc. A adresat celor prezenți un cuvânt de binecuvântare. În aceeași zi, a primit la reședința mitropolitană vizita domnului Gabriel-Beniamin Leș, Ministrul Apărării Naționale, și a domnului general Nicolae Ionel Ciucă, șeful Statului Major al Forțelor Terestre.

Miercuri, 14 iunie. A prezidat ședința Permanenței Consiliului Eparhial al Arhiepiscopiei Sibiului.

Joi, 15 iunie. A avut program de lucru la cabinet.

Vineri, 16 iunie. A primit la Reședința mitropolitană vizita părintelui prof. Chad Hatfield, președintele

Institutului Ortodox „Sfântul Vladimir” din New York, Statele Unite ale Americii. Au vizitat împreună Catedrala mitropolitană și Facultatea de Teologie „Andrei Șaguna” din Sibiu.

Duminică, 18 iunie. A oficiat slujba de sfințire a picturii din nou a Bisericii „Adormirea Maicii Domnului” și „Sfântul Ierarh Andrei Șaguna” din localitatea Miercurea Sibiului, Protopopiatul Săliște. A slujit Sfânta Liturghie și a adresat credincioșilor un cuvânt de învățătură. La final, Înaltpreasfinția Sa a acordat domnului Ioan Troancă, primarul orașului Miercurea Sibiului, distincția „Crucea Șaguniană pentru mireni”, iar principalilor ctitori și binefăcători le-a acordat acte de cinstire.

Luni, 19 iunie. A avut program de audiențe și lucrări de birou.

Marti, 20 iunie. A participat la Palatul Brukenthal din Avrig, județul Sibiu, la deschiderea proiectului cultural „Academia de vară – Icoană și Spiritualitate”. A adresat celor prezenți un cuvânt de binecuvântare.

Miercuri, 21 iunie. A prezidat ședința Permanenței Consiliului Eparhial al Arhiepiscopiei Sibiului.

Joi, 22 iunie. A avut program de lucru la cabinet.

Sâmbătă, 24 iunie – Nașterea Sfântului Ioan Botezătorul. Înaltpreasfinția Sa a slujit Sfânta Liturghie și a adresat credincioșilor un cuvânt de învățătură la Bise-

rica „Nașterea Sfântului Ioan Botezătorul” și „Sfântul Mucenic Mina” din Brașov. La finalul Sfintei Liturghii, preotul paroh Mircea Adam a fost hirotesit *iconom stavrofor*. După slujbă, a oficiat slujba de sfințire a Crucii de la mormântul vrednicului preot Ioan Popița, fost protopop de Brașov. În aceeași zi, Înaltpreasfinția Sa a oficiat slujba Vecerniei la Mănăstirea „Sfântul Ioan Botezătorul” din Poiana Brașov, împreună cu un sobor de preoți și diaconi. A sfințit iconostasul refăcut al bisericii și o troiță din incinta așezământului monahal. A adresat celor prezenți un cuvânt de învățătură. La final, a oferit un act de cinstire doamnei Ioana Stăneasă, ctitorul troiței din curtea mănăstirii.

Duminică, 25 iunie. A slujit Sfânta Liturghie și a adresat credincioșilor un cuvânt de învățătură la Biserica „Sfinții Apostoli Petru și Pavel” din localitatea Ghimbav, Protopopiatul Brașov. În cadrul Sfintei Liturghii, Înaltpreasfinția Sa l-a hirotonit întru *diacon* pe teologul Daniel Grecu, iar pe diaconul Alexandru Ioniță întru *preot* pe seama Parohiei Gușterița I, Protopopiatul Sibiu. La final, l-a hirotesit *iconom* pe preotul paroh Daniel Puia Dumitrescu, iar după slujbă, Înaltpreasfinția Sa a binecuvântat Centrul social al parohiei, edificat lângă biserica nouă. Seara, în preziua Sărbătorii Drapelului Național, la Catedrala mitropolitană din Sibiu, a oficiat ceremonia de sfințire a drapelului adus de către un grup de militari de la Academia Forțelor Terestre „Nicolae Bălcescu” din Sibiu.

Luni, 26 iunie. Înaltpreasfinția Sa a participat la manifestările prilejuite de Sărbătoarea Drapelului Național, organizate în Piața Mare din Sibiu. A adresat celor prezenți un cuvânt de binecuvântare.

Marti, 27 iunie. A prezidat ședința Permanenței Consiliului Eparhial al Arhiepiscopiei Sibiului.

Joi, 29 iunie – Sărbătoarea Sfinților Apostoli Petru și Pavel. La invitația Preasfințitului Părinte Iustin, Episcopul Maramureșului și Sătmarului, Înaltpreasfinția Sa a slujit Sfânta Liturghie împreună cu Preasfințitul Iustin, cu Preasfințitul Părinte Macarie, Episcopul Episcopiei Europei de Nord, și cu un mare sobor de preoți și diaconi la Mănăstirea Bixad, jud. Satu Mare. A adresat credincioșilor prezenți un cuvânt de învățătură.

Vineri, 30 iunie. La invitația Preasfințitului Părinte Iustin, Episcopul Maramureșului și Sătmarului, Înaltpreasfinția Sa a participat la hramul Mănăstirii Bârsana, jud. Maramureș. A slujit Sfânta Liturghie împreună cu Înaltpreasfințitul Andrei, Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului, cu Înaltpreasfințitul Părinte Varsanufie, Arhiepiscopul Râmnicului, cu Preasfințitul Părinte Iustin, Episcopul Maramureșului și Sătmarului, cu Preasfințitul Părinte Gurie, Episcopul Devei și Hunedoarei, și cu un mare sobor de preoți și diaconi. A adresat celor prezenți un cuvânt de învățătură.

Pr. Dr. Cristian VAIDA

TEOLOGI ORTODOCȘI ÎN ÎNCHISORILE COMUNISTE

Pr. Academician
MIRCEA PĂCURARIU

Un alt vrednic preot de mir care a trecut prin calvarul închisorilor comuniste a fost Părintele Zosim, binecunoscut după eliberare prin munca neobosită pe care a desfășurat-o în Parohia Sibiel, unde a pus bazele primului muzeu de icoane pe sticlă. Era originar din satul Alma, de lângă Mediaș, născut la 21 iulie 1911, în casa unor țărani credincioși. A făcut patru clase la școala primară din sat, continuând la Liceul Teoretic „Timotei Cipariu” din Dumbrăveni. Urmând exemplul multor fii de țărani din Ardeal de a urma studiul teologic, s-a înscris la Academia Teologică „Andreiană” din Sibiu, dar nu a stat aici decât un an. S-a reînscris apoi la Facultatea de Teologie din București (1930-1934), care i-a conferit licența, dar a făcut și așa-numitul „Seminar pedagogic universitar” pentru Religie, care îi dă dreptul să ocupe o catedră în învățământul „secundar” de atunci.

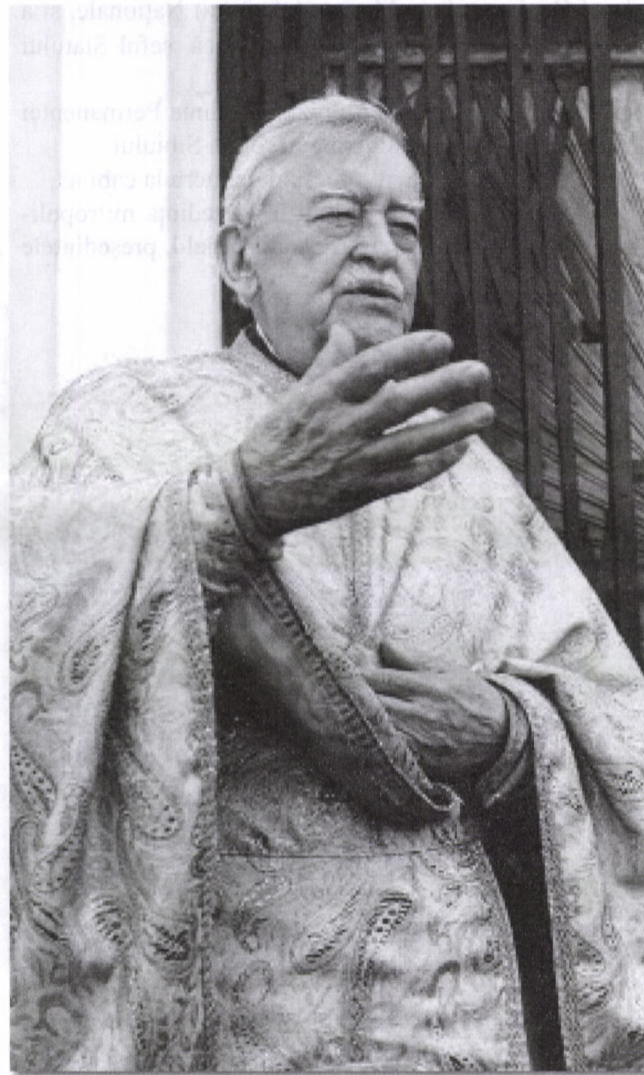
În anul școlar 1934/35 a funcționat ca profesor de Religie la Școala Normală (Pedagogică) din Cristuru Secuiesc. La 31 decembrie 1935 a fost hirotonit preot în Catedrala mitropolitană din Sibiu. În 1936 a fost numit profesor Școala Normală de Fete „Andrei Șaguna” din Sibiu, aflată pe atunci sub patronajul Arhiepiscopiei Sibiului, unde a funcționat până în 1948. Apreciat de către mitropolitul Nicolae Bălan, a fost numit, în paralel, și preot la Catedrala mitropolitană. Între anii 1943 și 1945 a fost detașat ca preot și administrator protopopesc la Blaj, unde a predat și Religie elevilor ortodocși de acolo. În 1945 s-a reîntors la catedra pe care o avea în Sibiu, fiind numit tot atunci inspector pentru învățământul religios din Arhiepiscopia Sibiului. În aceeași perioadă s-a făcut cunoscut și prin cartea sa de predici intitulată *Bunevestiri. Predici la toate duminicile de peste an* și scrisă în colaborare cu Părintele Profesor Spiridon Căndea de la Academia Teologică „Andreiană” (Sibiu, 1944, 503 p.).

Toată această frumoasă activitate didactică, pastorală și omiletică s-a încheiat pe neașteptate în seara zilei de 7 iulie 1948, când a fost arestat în Gara Copșa Mică pe când aștepta un tren spre Sibiu. A fost dus în subsolul Securității din Sibiu, iar în seara zilei de 8 iulie au început anchetele, cu bătăi și diferite torturi, care au durat mai multe zile. De aici a fost dus la Penitenciarul din Sibiu împreună cu alți deținuți, preoți, juriști, ofițeri, ingineri și chiar muncitori.

A urmat apoi procesul la Tribunalul Militar Sibiu, care l-a condamnat la 10 ani de închisoare (sentința nr. 93 din 1943). Era acuzat că aderase la mișcare legionară, dar și pentru tipărirea unui calendar-almanah, sub numele „Credința”, pe anul 1948. La începutul lunii martie 1949, toți cei condamnați au fost transferați la cunoscuta închisoare de la Aiud. În cartea sa *Datoria de a mărturisi. Închisorile unui preot ortodox* (București, 1955, 160 p.), părintele Zosim Oancea descrie pe larg suferințele pe care le-a îndurat acolo și munca pe care a fost nevoit să o presteze în atelierelor create atunci. Între altele, consemnează câteva personalități pe care le-a cunoscut la Aiud: Nichifor Crainic, profesor de teologie, filosof, ziarist și om politic, academicianul Ion Petrovici, profesor de filosofie la Universitatea din București, cunoscutul avocat Istrate Micescu din București, preotul-vicar Alexandru Baba din Alba Iulia, preotul Marin Ionescu, un apreciat predicator la Biserica „Sf. Ștefan – cuibul cu barză” din București, scriitorul Adrian Marino din Cluj, ofițeri superiori, juriști, medici, preoți, țărani și muncitori,

români, maghiari și ucrainieni, toți considerați „dușmani ai clasei muncitoare”.

La începutul lunii iulie 1957 se împlineau cei 10 ani de condamnare și ar fi trebuit să fie eliberat. Dar, spre surprinderea tuturor, i s-a fixat „domiciliul obligatoriu” în Bumbăcari, sat de lângă București, nou-înființat de

țărani bănățeni deportați în Bărăgan prin anii 1948-1949 și care își făcuseră acolo case din chirpici, acoperite cu paie. După ce li s-a permis să se reîntoarcă în Banat, în casele lor au fost aduși deținuți politici. Acolo, Părintele Zosim a fost vizitat de soție, cei patru copii (între care și Dorin, astăzi profesor la Facultatea de Teologie din Sibiu, pe care nu-l văzuse până atunci), un frate, o soră și alte rudeni, care i-au dus haine și alimente. Pentru a se întreține cultiva legume și porumb în grădina casei în care locuia, dar lucra și ca tinichigiu pe la casele din Bumbăcari și satele învecinate (meserie pe care a învățat-o în atelierelor de la Aiud). În același timp slujea ca preot într-o capelă amenajată într-o școală din satul învecinat Niculești-Jianu (azi Dudești).

La 12 septembrie 1958 începe o nouă etapă în viața Părintelui Zosim Oancea, care a fost dus, împreună cu alți condamnați, la coloniile de muncă, la stuf, inițial la Noua Culme, iar de la începutul anului 1960, la Periprava, în Delta Dunării. De acolo a fost eliberat chiar la 12 septembrie 1963, după o detenție de 15 ani.

Cu data de 1 ianuarie 1964 începe ultima etapă din viața Părintelui Zosim Oancea, fiind numit preot paroh în Sibiel, un frumos sat din Mărginimea Sibiului, în apropiere de

Săliște, cu locuitori care s-au ocupat secole de-a rândul cu oieritul, ajungând cu turma lor până în Dobrogea, în Basarabia și în sudul Ucrainei. Era satul în care a păstorit pe la mijlocul veacului al XVIII-lea cunoscutul mărturisitor al credinței ortodoxe, preotul Moise Măcinic, care și-a sfârșit apoi viața în închisoarea de la Kufstein, din Munții Tirolului, în Austria.

Acolo va păstori Părintele Zosim Oancea timp de 35 de ani, până în 1999, când a cerut pensionarea pentru limită de vârstă. S-a impus de îndată ca un liturghisitor și predicator, dar și printr-o serie de lucrări gospodărești. De pildă, din primii ani de păstorie, s-a ocupat de restaurarea bisericii cu hramul „Sfânta Treime”, zidită între anii 1765 și 1767 și sfințită de către episcopul Dionisie Novacovici de la Sibiu. S-a interesat îndeosebi de pictura ei în frescă, realizată de Stan zugravul din Rășinari, între anii 1774 și 1775, refăcută în bune condiții de pictorii restauratori

Anul 1969 înregistrează o pagină nouă în istoria Parohiei Sibieli, căci atunci s-au pus bazele unei colecții de icoane pe sticlă, într-o clădire din trei camere, situată în fața altarului bisericii. În octombrie 1970 au început lucrările de zidire a mai noii clădiri situate în incinta bisericii, lângă cimitir, cu parter și etaj, terminată în 1971. De atunci, Sibieliul are două clădiri în care se găsesc mai ales icoane pe sticlă, dar și obiecte de artă populară și cărți vechi. Cea mai mare parte a icoanelor provin de la credincioșii din sat, la care se adaugă și câteva donații din alte parohii. Icoanele respective au fost lucrate în mai multe zone ale Transilvaniei: Nicula, Maramureș, Munții Apuseni, Valea Sebeșului, Mărginimea Sibiului, Țara Făgărașului.

Curând, muzeul a început să fie cunoscut și vizitat de mii de turiști, dar și de mari personalități ale vieții politice, culturale și bisericesti din țară și de peste hotare. Notăm între ei pe mitropolitii Nicolae Mladin și Antonie Plămădeală de la Sibiu, fostul secretar general al Consiliului Mondial al Bisericilor, Philip Potter, profesori de teologie de la Atena, Heidelberg, Tübingen și mulți alții. În felul acesta, Părintele Oancea a creat la Sibiel singurul muzeu de icoane pe sticlă din lume, un adevărat „Voronet al Sibieliului”, cum a fost considerat.

Impresionați de frumusețea satului Sibieli, dar și de muzeul său, ca și de tradițiile satului, mulți sibieni, dar și străini, și-au cumpărat ori au construit aici case de vacanță. Despre muzeu s-a scris mereu și în presa sibiană, și în cea din București, s-au realizat emisiuni speciale la radio și televiziune.

Datorită strădaniilor părintelui, Sibieliul a devenit un „sat turistic”, în sensul bun al cuvântului, încât mulți locuitori au deschis pensiuni (cu cazare și 3 mese), acestea contribuind la propășirea lor sub raport material.

Părintele Zosim Oancea a fost activ și în viața culturală a Bisericii noastre. A tipărit cărți de predici, broșuri despre biserică și muzeul din Sibiel, predici și articole în revistele noastre bisericesti.

A trecut la cele veșnice la 21 mai 2005. Potrivit dorinței sale, a fost îngropat în cimitirul din Sibiel, lângă biserică și muzeu, alături de soția sa, răposată cu câțiva ani mai înainte. Din păcate, perioada de glorie a muzeului a încetat odată cu sfârșitul activității părintelui în Parohia Sibiel.

Membrii Asociației Astra – Membrii Academiei Române (IV)

ȘTEFAN CIOBANU (1883, Talmaz, Tighina, Basarabia – 1950, București).

Istoric, profesor, ziarist, om politic.

În 1908 a pus bazele Asociației Culturale *Deșteptarea*, a militat pentru introducerea limbii române în școlile din Basarabia, a susținut Unirea Basarabiei cu România ca membru în

Sfatul Țării. A publicat lucrări legate de istoria culturii.

ASTRA. Președinte al ASTREI Basarabene.

ACADEMIA ROMÂNĂ. Membru titular, 1918. Vicepreședinte al Academiei în perioada 1944-1948. Președinte al Secției Literare, 1940-1943. Reconfirmat în 1990. Discurs de recepție: *Contribuțiuni privitoare la originea și moartea Mitropolitului Moldovei Dosoftei.*

JAN METODIU ZAVORAL (1862, Neveklov, Cehia – 1942, Mănăstirea Strahov, Praga).

Teolog, episcop cehoslovac. A intrat în viața monahală la 18 ani. A tradus în limba cehă lucrări românești. A vizitat de mai multe ori România. Doctor Honoris Causa al Universității din Cluj. A publicat lucrări

teologice, în 1916, a publicat broșura *Despre caritatea creștină și Povești cehe.*

ASTRA. Membru de onoare, 1921, Adunarea Generală de la Sighetul Marmăției.

ACADEMIA ROMÂNĂ. Membru de onoare străin, 1919.

IONAGÂRBICEANU (1881, Cenade, Alba – 1963, Cluj).

Preot, scriitor, publicist. Este adept al curentelor semănătorism și poporanism. Este autorul unor cunoscute povestiri, nuvele, schițe, romane, lucrări de memorialistică.

ASTRA. Membru în Comitetul Central, din 1910, membru și președinte al Secțiunii Literare, președintele

secțiunilor (1925-1940), redactor și corector (cu Horia Petra-Petrescu), 1928-1934, la revista *Transilvania*, redactor la *Foaia Poporului*, cu Silviu Dragomir, 1942, 1943. A publicat multe cărți în colecția *Biblioteca Poporală a Asociației*.

ACADEMIA ROMÂNĂ. Membru corespondent, 1919. Membru titular, 1955.

ONISIFOR GHIBU (1883, Săliște, Sibiu – 1972, Sibiu).

Profesor, pedagog, publicist. Fondator al pedagogiei românești. Fondator al publicațiilor: *Tribuna*, *Ardealul*, *România Nouă*, *Școala Moldovenească*, *Anuarul Pedagogic*, participant la redactarea revistei *Societatea de mâine*. A condus Comisia pentru extinderea ASTREI în Basarabia și a organizat ASTRA Basarabeană, 1926-1927. A condus Comisia pentru preluarea Universității Maghiare din Cluj și înființarea Universității *Dacia Superioară*, 1919, ce a

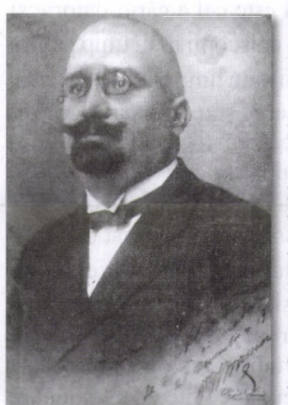

purtat, din 1927, numele *Regele Ferdinand I*. Aici a devenit primul titular al Catedrei de Pedagogie, a susținut primul curs de pedagogie în limba română, *Prolegomena la o pedagogie românească*. Este autorul a peste 100 de lucrări în volume, peste 1500 de studii și articole legate de istorie, istoria învățământului, pedagogie.

ASTRA. Secretar al Secțiunii Școlare din 1912, președinte al ei din 1922. Organizatorul

ASTREI Basarabene, 1926-1927. Și-a exprimat revolta față de Dictatul de la Viena în Adunarea Generală de la Sibiu. Unul dintre redactorii revistei *Societatea de mâine*, Cluj, 1924-1940.

ACADEMIA ROMÂNĂ. Membru corespondent (la propunerea lui Nicolae Iorga), 1919. Reconfirmat în 1990.

VALERIU BRANIȘTE (1869, Cincu, Făgăraș – 1928, Lugoj).

Publicist, om politic. A fost redactorul unor publicații ca: *Tribuna*, Sibiu, *Dreptatea*, Timișoara, *Drapelul*, Lugoj, a întemeiat revista *Patria* în Bucovina. S-a implicat în organizarea Marii Adunări de la Alba Iulia, 1 Decembrie 1918, a făcut parte din Consiliul Dirigent al Transilvaniei din Sibiu.

ASTRA. Membru în Comisia pentru extinderea ASTREI în Basarabia, membru al Secțiunii Literare, 1907, 1925, susținător al creării ASTREI Bănățene, Membru în CC, 1925. Colaborator la *Enciclopedia Română* coordonată de Cornel Diaconovici.

ACADEMIA ROMÂNĂ. Membru de onoare, 1919.

GHEORGHE DIMA (1847, Brașov – 1925, Cluj).

Muzician, dirijor, compozitor, profesor. A fost profesor în Brașov, Sibiu (Seminarul Andrean, Școala Civilă Superioară de Fete, Școala Normală), profesor de Muzică la Gimnaziul *Andrei Șaguna* din Brașov. A fost dirijor și director muzical al Reuniunii Române de Muzică, dirijor al corului Catedralei Mitropolitane din Sibiu. A lăsat drept moștenire creații de muzică vocală de inspirație folclorică, de muzică bisericească, piese simfonice, balade, cântece pe versurile unor poeți români, colinde (*O, ce veste minunată, Doamne Iisuse Hristoase*), romanțe (*De ce nu-mi vii, Somnoroase păsărele ș.a.*).

ASTRA. Membru în Comitetul Central, 1895. Profesor la Școala Civilă Superioară de Fete din Sibiu, Membru de onoare, 1922. Colaborator la *Enciclopedia Română* coordonată de C. Diaconovici.

ACADEMIA ROMÂNĂ. Membru de onoare, 1919.

VASILE GOLDIȘ (1862 Mocirla/Lunca Teuzului, – 1934, Arad).

Publicist, profesor, om politic, mare orator. A fost director al ziarului *Românul*. La 1 Decembrie 1918, la Marea Adunare de la Alba Iulia, a prezentat Cuvântarea solemnă și Rezoluția Unirii Transilvaniei cu România. A

fost ministru în guvernul lui Ion C. Brătianu, membru în Consiliul Dirigent al Transilvaniei.

ASTRA. Președinte (1923-1932). A organizat festivitățile centenarului nașterii lui Avram Iancu, a întemeiat, la Tebea, Casa Națională. A condus delegația pentru înființarea ASTREI Basarabene. A organizat Congresul Cultural în 1930.

ACADEMIA ROMÂNĂ. Membru de Onoare, 1919.

ELIE/ILIE MIRON CRISTEA (1868, Toplița, Harghita – 1939, Cannes, Franța).

Teolog, primul Patriarh al României. Redactor la *Telegraful Român*. Președinte al Reuniunii de Muzică Sibiu. Episcop al Caransebeșului. Participă la Marea Adunare de la Alba Iulia și membru al delegației românilor transilvăneni ce a prezentat

Actul Unirii la București. Mitropolit primat al României întregite (1919), primul Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române (înscăunat în 1925). A făcut parte din Regentă (1927-1930), alături de principele Nicolae de Hohenzollern și Gh. Buzdugan, a fost prim-ministru. În timpul lui s-a ridicat actualul Palat Patriarhal, s-a repictat Catedrala Patriarhală. A organizat pelerinajul la Locurile Sfinte din Israel, în 1927. Are o operă bogată, constând din lucrări de istorie bisericească, pastorale, lucrări de folclor.

ASTRA. Membru în Comitetul Central, 1901, 1907. Membru pe viață, 1902. Membru de onoare, 1920. Președinte al Despărțământului Central Sibiu al ASTREI. Colaborator la *Enciclopedia Română* coordonată de C. Diaconovici.

ACADEMIA ROMÂNĂ. Membru de onoare, 1919.

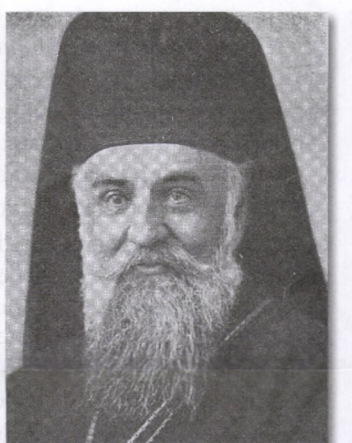
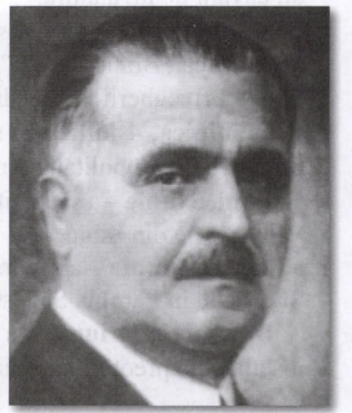
IULIU MOLDOVAN (1882, Bogata de Mureș – 1966, Cluj).

Medic, profesor, om politic. Inspector sanitar general al Transilvaniei. Profesor la Facultatea de Medicină din Cluj. A contribuit la crearea școlii de igienă și sănătate publică din România. Membru al Partidului Național Țărănesc. A editat *Buletin Eugenice și Biopolitic*.

ASTRA. Președinte (1932-1947). A organizat, împreună cu dr. Iuliu Hațieganu, Asociația sportivă *Șoimii Carpaților*, în aceeași colaborare, a editat colecțiile: *Biblioteca Eugenice și Biopolitică a ASTREI*, *Biblioteca Medicală și Igienică a ASTREI*.

ACADEMIA ROMÂNĂ. Membru corespondent, 1920, reconfirmat în 1990.

Prof. Univ. Dr. Elena MACAVEI

• AGENDA PASTORALĂ •

P.S. ILARION FĂGĂRĂȘANUL

Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului

Joi, 1 iunie – a săvârșit Sfânta Liturghie în capela Spitalului Militar din Sibiu

Vineri, 2 iunie – a săvârșit Sfânta Liturghie și Taina Sf. Maslu la Biserica „de pe Groapă” din Sibiu, rostind un cuvânt de învățătură.

Sâmbătă, 3 iunie – a săvârșit Sfânta Liturghie la Mănăstirea „Brâncoveanu”, Sâmbăta de Sus, iar seara, Slujba Privegherii la Catedrala Mitropolitană Sibiu.

Duminică, 4 iunie – a săvârșit Sfânta Liturghie la Catedrala Mitropolitană din Sibiu

Luni, 5 iunie – a săvârșit Sfânta Liturghie în parohia Valea Aurie din Sibiu.

Marti, 6 iunie – a săvârșit Sfânta Liturghie și Taina Sf. Maslu în Parohia Săvăstreni din Făgăraș.

Duminică, 11 iunie – a săvârșit Sfânta Liturghie și instalare de preot în Parohia Mândra.

Duminică, 18 iunie – a săvârșit Sfânta Liturghie la Mănăstirea Șinca Nouă.

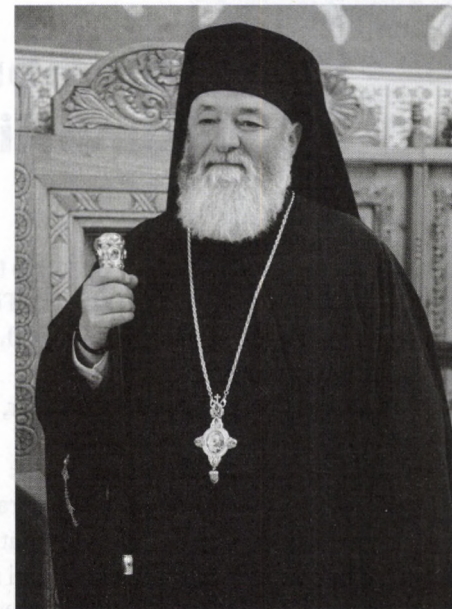
Duminică, 25 iunie – a săvârșit Sfânta Liturghie la Mănăstirea „Brâncoveanu” din Sâmbăta de Sus și a hirotonit întru diacon pe teologul Mihai Florin Pașca.

Miercuri, 28 iunie – a săvârșit Slujba Privegherii în parohia Calvaser din Șeica Mare.

Joi, 29 iunie, Sfinții Apostoli Petru și Pavel – a săvârșit Sfânta Liturghie la Catedrala Mitropolitană, unde a hirotonit întru diacon pe teologul Flaviu Mihai Foica.

Vineri, 30 iunie – a săvârșit Sfânta Liturghie la Mănăstirea Bran-Moieciu.

Herod. Nicolae DANCO

Misiunea Bisericii Ortodoxe și provocările sale interne (VII)

7. *Decăderea învățământului teologic ortodox, în general, și a celui misionar, în special.* În cadrul facultăților de teologie și a departamentelor de teologie ortodoxă este cuprinsă în curriculum disciplina „Misiologie (eventual și Ecumenism)”. Cu toate acestea, dincolo de chestiunile formale – temele predate, metodologie etc. – avem de-a face, în opinia noastră, cu un stadiu precar al abordării misiunii în învățământul teologic ortodox. Ar fi poate de ajuns să comparăm actualul sistem de învățământ cu cel din perioada primară a Bisericii. Ca exemplu, reamintim dezbaterile în jurul dilemei „teologia ca știință?” (T.M. Popescu 1937; G. Mantzaridis 2005).

Cu privire la cauzele și efectele ruperii educației teologice ortodoxe de viața Bisericii și educația teologică s-a pronunțat și pr. Alexander Schmemmann. Aceste reflecții, scrise cu câteva decenii în urmă, sunt încă valide, motiv pentru care le rezumăm în continuare.

Alexander Schmemmann identifica o dublă criză în Ortodoxie: o criză euharistică și o criză teologică. Prima este generată de ocultarea, în conștiința ortodoxă, a dimensiunii fundamentale ecleziale, comunitare, a Euharistiei și a dimensiunii fundamentale euharistice a eclesiologiei. Pe urmele reflecțiilor lui G. Florovsky, această criză este pusă pe seama influențelor apusene, a „pseudomorfozei” exaercitate asupra Ortodoxiei de către raționalismul dogmaticii scolastice, pe de o parte, și de pietismul sentimentalist, pe de altă parte (ambule, fie de natură catolică, fie de natură protestantă, având ca numitor comun individualismul). Aceleași influențe nefaste au generat și cea de-a doua criză în Biserica Ortodoxă, și anume „clericalizarea teologiei și educației religioase” (A. Schmemmann 1990:104-113; pentru istoria „pseudomorfozei”, vezi G. Florovsky 1939; A. Schmemmann 2016:401-405).

Fie că este vorba despre un seminar teologic, o facultate sau un institut, această formă de educație este una relativ recentă în viața Bisericii, ce își are baza în miezul Contrareformei, la Conciliul de la Trident, când s-a luat decizia formării unei structuri clericale profesionalizate, capabilă să aprobe Biserica de ceea ce se considerau a fi ereziile Reformei. Termenul de „cler” este unul cu înțeles larg, cuprinzând deopotrivă pe preoți, teologi de profesie sau profesori de religie. De reținut este separatismul dintre „profesioniști” și profani, care a avut repercusiuni și în ceea ce privește limbajul teologic. Acum s-a ajuns la schizofrenia limbajelor în Biserică – unul al clerului și altul al laicilor. Astfel, fără a avea exclusiv consecințe negative, fenomenul educației religioase a condus, prin clericalizare, la: 1) excluderea laicității de la teologie; 2) pierderea limbajului comun între teologie și laicitate, adică apariția unei situații de bilingvism în Biserică (nu la nivel terminologic, cât la nivelul viziunii conceptuale); 3) înstrăinarea progresivă a teologiei de Biserică.

Ca o contrareacție, Schmemmann semnaleză apariția unei „ortodoxii populare”, caracterizată de accentul pe trăirism, „spiritualitate”, în detrimentul rațiunii. „Divorțul” între clerici și laici a mai dus și la ocultarea funcției fundamentale pe care trebuie să o aibă teologia, una critică. Evident, teologul nu

este acel critic care caută mereu să găsească greșeli în Evanghelie sau a cărui funcție principală e de a se afla în opoziție cu hotărârile ierarhiei superioare a Bisericii. „Teologul nu e doar un apendice, un intelectual în Biserică. El are o funcție fantastic de importantă, pentru că este cel a cărui datorie și obligație sacră e o astfel de critică: episcopii n-au timp pentru ea, preoții n-au timp pentru ea, laicii n-au timp pentru așa ceva. Dar este funcția lui de a măsura mereu starea Bisericii empirice cu Evanghelia, cu Tradiția ca predanie (*paradosis*), cu plenitudinea (*pleroma*) Adevărului Bisericii” (*Ibid.*, p. 110).

În pofida pluralității teologiei ortodoxe în secolul XX – vezi teologia neopatristică, personalistă, euharistică etc. – unitatea teologiei constă în caracterul ei de mărturie despre Adevăr. De aici survine și necesitatea ei, ca „dimensiune esențială a totalității vieții Bisericii”. Mărturia patristică demonstrează că, dincolo de a fi erudiție, teologia reprezenta firescul în Biserică. Ea era nu o ocupație elitistă, ci modul în care Biserica nu se refugia ca într-un *ghetto*, ci era deschisă față de lume. Desigur, această deschidere față de lume nu însemna de fel adaptare la ea. Dimpotrivă, scopul critic al teologiei însemna denunțarea inamicilor mesajului evanghelic. În opinia lui Schmemmann, lumea modernă conferă ca principal inamic al teologiei secularismul, „o erezie esențial post-creștină” (*Ibid.*, p. 112).

Vorbind despre responsabilitatea teologiei ortodoxe ca și despre necesitatea „infiltrării” acesteia în întregul Trup al lui Hristos, teologul rus din diaspora nu detaliază felul cum poate fi astăzi teologia o mărturie vie pentru Biserică. Trebuie acceptat însă că exercitarea corectă a slujirii teologice presupune în mod absolut necesar și un mod deosebit de a face educație teologică. Este necesară o reevaluare a scopului educației teologice în cadrul universității, în special ținând cont de moștenirea și modelul patristic de a teologhisi (ÎPS Teofan 2015; Ilarion Alfeiev 2015; K. Ware 1994). Asupra acestui aspect ne-am oprit în câteva studii (C.I. Toroczka 2012 și 2015. A se vedea și I. Ică jr. 2010; D. Buda 2012; M. Neamțu 2008:80-92; A. Louth 2004). Ne rezumăm aici în a relua două dintre concluziile semnalate: 1) Adaptarea programei de învățământ teologic la schema mistagogică a Sfinților Părinți: trebuie să se înceapă cu instrucția ascetică (lectura Scripturii, mai cu seamă a Cărților Săpientiale și a Psalmilor), să se treacă apoi prin contemplația naturală (filosofia etică a gânditorilor păgâni și a Părinților Bisericii), pentru a se ajunge în fine la dogmatică. În ceea ce privește învățătura de credință, ea trebuie să înceteze a mai avea forma unui „rezervor de muniții ideologice și clișee”; învățătura Bisericii nu trebuie să formeze un sistem închis de propoziții axiomatice, ci să se adape din Tradiția patristică ca dintr-un izvor de apă vie. 2) Tocmai prin această revenire la sursele patristice ar trebui ca teologia ortodoxă să urmeze și modul în care făceau teologie Sfinții Părinți (pentru cunoașterea operelor lor, temeinicele cunoștințe de limbi clasice sunt indispensabile, ceea ce necesită o studiere mult mai serioasă a lor de către studenții de la teologie). Drept urmare, trebuie ca

teologia să țină mult mai mult cont de problemele actuale ale omului contemporan. Nu trebuie să lipsească din programa nici unei facultăți de teologie cursurile de etică a sexualității și vieții conjugale sau cursurile de bioetică creștină. În cazul materiei de filosofie sau istoria religiilor trebuie depășită tendința apologetică de caricaturizare a filosofilor păgâni sau de satanizare a fondatorilor altor religii. Studiarea „celorlalți” necesită toleranță și deschidere către dialog.

Bibliografie (selectiv): Kallistos Ware, „Educația teologică în Scriptură și la Sfinții Părinți”, în *Studii Teologice* 46 (1994), nr. 4-6; Thomas Hopko, „Educația Teologică și Modernitatea”, în *Studii Teologice* 46 (1994), nr. 4-6, p. 91-100; Teodor M. Popescu, *Teologia ca știință*, București, 1937; Georgios Mantzaridis, „Știința teologică și teologia științifică”, în *Studii Teologice* (2005), nr. 1, p. 112-123; Alexander Schmemmann, „Declericalizarea teologiei și educației teologice”, în *Mitropolia Ardealului* 35 (1990), nr. 4, p. 104-113; Idem, *O istorie a Bisericii de Răsărit*, trad. Vasile Gavrilă, Sophia, București, 2016; Georges Florovsky, „Western influences in Russian theology”, în Hamilcar Alivisatos (ed.), *Procès-Verbaux du Premier Congrès de Théologie Orthodoxe*, Pyrsos, Atena, 1939, p. 212-231; ÎPS Teofan, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, „Facultatea de Teologie în misiunea Bisericii”, în *Teologie și Viață* (2015), nr. 9-12, p. 5-46; Ilarion (Alfeiev), „Învățământul teologic în răsăritul creștin: secolele I-VI”, în *Teologie și Viață* (2015), nr. 9-12, p. 253-277; Ciprian Iulian Toroczka, „Misiunea Universității și rolul Facultății de Teologie în cadrul ei”, în Ioan Tulcan, Cristinel Ioja, Filip Albu (coord.), *Teologia ca vocație eclezială, pastoral-misionară și dimensiunea sa academică. Dinamica Facultății de Teologie Ortodoxă „Ilarion V. Felea” din Arad în context contemporan (1991-2011)*, Astra Museum, Sibiu, 2012, p. 138-160; Idem, „Cultural Challenges and Major Tasks for Romanian Orthodox Theological Education in the 21st Century”, în Aurel Pavel, Daniel Buda, Ciprian Iulian Toroczka (eds.), *Making Mission from the Model of Christ. Theological and Ecumenical Education*, Astra Museum, Sibiu, 2015, p. 232-247; Daniel Buda, „Teologia ortodoxă românească în Universitățile de stat: cadrul istoric, situația actuală și perspective de viitor”, în Ioan Tulcan, Cristinel Ioja, Filip Albu (eds.), *Teologia ca vocație eclezială, pastoral-misionară și dimensiunea sa academică*, Astra Museum, Sibiu, 2012, p. 52; Ioan I. Ică jr., „Teologia academică ortodoxă. Repere istorice și programatice”, în Nicolae Moșoiu (coord.), *Relevanța operei Părintelui profesor Ion Bria pentru viața bisericească și socială actuală: direcții noi de cercetare în domeniul doctrinei, misiunii și unității Bisericii: Sibiu, 14-17 mai 2009*, Ed. Universității „Lucian Blaga”, Sibiu, 2010, p. 283-298; Mihail Neamțu, *Bufnița din dărmături. Insomniile teologice în România postcomunistă*, ed. a II-a, Polirom, Iași, 2008; Andrew Louth, „Theology, Contemplation and the University”, în *Studies in Christian Ethics* 17 (2004), nr. 1, p. 69-79.

Lect. Dr. Ciprian Iulian TOROCZKAI

Părintele Ioan Sabău, icoană a preoției în vremuri de prigoană comunistă (I)

Un om simplu în purtare, dar profund în cugetare, părintele Ioan Sabău a fost și a rămas în conștiința multora un veritabil giuvaer al Bisericii prin neînfricată dragoste de a mărturisi pe Hristos, dar și prin devotamentul exemplar față de semenii și față de cei păstoriți. Fidelitatea sa față de Biserică avea să o plătească cu prigoană din partea regimului comunist, amintind de cuvintele Mântuitorului: „Bucurați-vă și vă veseliți (...), că așa i-au prigonit pe profeții dinaintea voastră” (Mt 5, 12).

Părintele Ioan s-a născut în Folt, un sat mic ce aparține comunei Rapoltu Mare, din județul Hunedoara, la data de 20 octombrie 1914, fiind cel mai mic într-o familie cu trei copii. Orfan de tată de la vârsta de 10 de ani și cu o mamă grav bolnavă, copilăria tânărului Ioan a fost una grea. De la mama lui va învăța frica de Dumnezeu și dragostea plină de jertfă. Dorința tatălui său, pe patul de moarte, a fost să urmeze calea studiului, și așa s-a și întâmplat. După absolvirea școlii primare din sat (1920-1924) și a Liceului „Aurel Vlaicu” din Orăștie (1924-1931), în ciuda insistențelor directorului Aron Demian de a fi înscris în armată pentru realele aptitudini pe care le avea, părintele împlinește dorința bunicului său de a urma teologia, simțind o profundă chemare spre preoție.

Se înscrie la Facultatea de Teologie de la Cernăuți – singura facultate de teologie care oferea burse de stat – și reușește să obțină o bursă. Iubit și apreciat de profesorii săi, de la care a dobândit o erudiție aleasă, dar și dragoste de neam, își încheie studiile în 1935, licențiat cu note maxime. La Cernăuți o cunoaște pe cea care, tot restul vieții, „a stat în umbra sa ca un rug aprins” [„Părintele Ioan Sabău și prezbitera Alexandra”, în *Familia Ortodoxă*, nr. 3 (50)/2013, p. 11], pe Alexandra, o bucovineancă licențiată în limba franceză, a cărei familie fusese deportată în Siberia, părinții murind acolo. Cu aceasta, la vârsta de 20 de ani, se căsătorește. Toată viața a fost o femeie puternică, dar foarte bolnavă – cancer de col uterin, cheaguri de sânge la ochi, cancer mamar –, pe care părintele a iubit-o foarte mult. În ciuda tuturor greutăților, aceasta și-a păstrat aprinsă credința în Maica Domnului, care a întărit-o până la vârsta de 90 de ani. Au avut împreună două fete, Doina – care murise la numai zece luni, din lipsă de asistență medicală – și Maria-Cecilia, care, în prezent, este măturie vie a vieții acestei familii mărturisitoare.

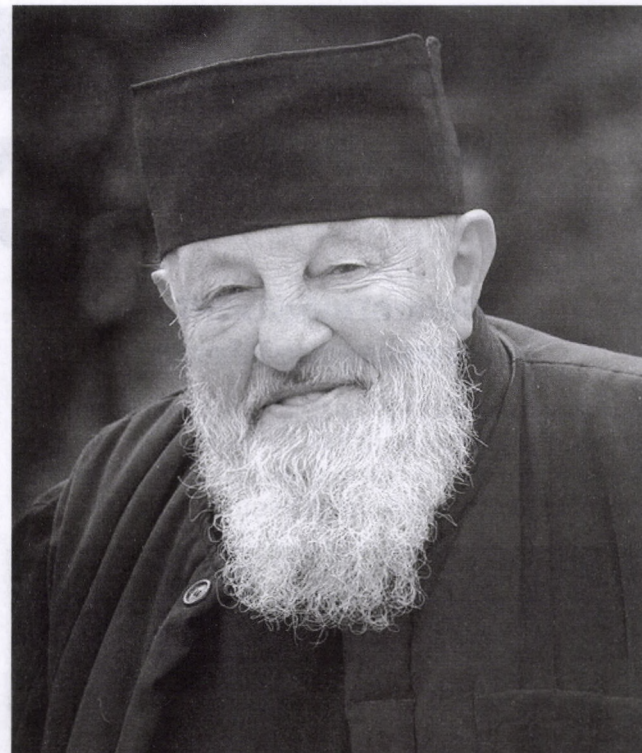
Întors în Ardeal, vine în audiență la Mitropolitul Nicolae Bălan, care acceptă propunerea părintelui de a fi trimis în „cea mai văduvită” parohie, în satul Ceru-Băcăinți (azi în jud. Alba, atunci în jud. Hunedoara), un sat cu numai 30 de case, răsfrirate pe dealuri, în care de 50 de ani nu mai fusese vreun preot. A fost hirotonit preot la 21 de ani, în

ziua Nașterii Domnului, odată cu hirotonia întru diacon a vrednicului de pomenire Zosim Oancea. Deși starea materială a fost una precară, iar posibilitățile de a aduce vreo schimbare în parohie erau foarte limitate, părintele s-a făcut remarcat printr-o reparație radicală a bisericii și a casei parohiale, prin zidirea unei școli pentru copii, cât și prin înființarea unui cor bisericesc.

Pentru activitatea sa a fost apreciat de ierarh, care l-a transferat în Parohia Reghenț, „cu misiunea de a-i aduce în biserică pe toți concubini din această comunitate” [Adrian Nicolae Petcu, „Părintele Sabău sub persecuția ateistă”, în *Lumina*, București, nr. 77 (3074), anul VI, 3 aprilie 2015, p. 6]. Aici, părintele a reușit să unească în Taina Căsătoriei 40 de cupluri de concubini de toate vârstele.

În 1940 a fost transferat în Parohia Vinerea (azi în jud. Alba), unde a desfășurat vreme de 18 ani o deosebită activitate pastorală. Din mijlocul enoriașilor săi, împlinea cu fapta cuvântul Scripturii [Pentru mai multe detalii, a se vedea PhD Nicolae Jorza (Nifon), „Father Ioan Sabău (1914-2009): worthy servant of Christ and confessor of the Right Faith”, în *Journal of Romanian Literary Studies*, nr. 9/2016, Târgu-Mureș, pp. 571-584]. A înființat, în 1946, Asociația „Sfântul Gheorghe”, o asociație cu caracter religios-moral, în care erau antrenați mulți tineri. Inițiativele părintelui aveau să atragă atenția organelor de Stat, care considerau că activitatea sa este potrivnică organizațiilor de tineret „progresiste”. Acesta va constitui un cap de acuzare.

Tot în satul Vinerea a reușit, cu ajutorul comunității, să construiască o biserică foarte frumoasă, o adevărată catedrală, cu hramul „Sf. Ierarh Nicolae”. Reușita aceasta nu doar că a fost greu de gândit din punct de vedere financiar, ci a fost o adevărată minune dat fiind contextul represiv comunist. Acest lucru s-a văzut chiar în ziua sfințirii bisericii, în 20 octombrie 1957, eveniment la care au participat peste zece mii de oameni și 120 de preoți, în frunte cu mitropolitul Vasile Lăzărescu al Banatului. Tot acest fast s-a încercat a fi oprit pe linie de partid. Au tăiat limba clopotului, pentru a cauza un accident; au turnat zahăr în rezervorul cu benzină al generatorului de curent electric; au organizat multe manifestări în sat, pentru a atrage lumea: teatrul din Deva și cel din Petroșani, echipe de fotbal din București; au aruncat în stradă toată mâncarea pregătită în școală pentru agapa de după slujbă. Toate aceste contra-manifestații aveau să fie aduse capete de acuzare părintelui Ioan Sabău, pe motivul că le-a făcut pentru a compromite Partidul. O altă acuză a fost aceea că în biserică de la Vinerea, cu ocazia sfințirii, au fost găsite trei mitraliere [Camelia Stărcescu, „Martiriile

Credinței. Preotul Ioan Sabău”, în *Formula AS*, 491/2001]. Așa se face că a doua zi după sfințirea bisericii a fost arestat și condamnat la opt ani de închisoare, din cei paisprezece petrecuți în temniță, despre care părintele nu a lăsat foarte multe informații.

Părintele și-a petrecut cea mai mare parte a întemnițării la Aiud, fiind de mai multe ori arestat. Prima dată, în 1948, a fost închis la penitenciarul din Deva din pricina unui memoriu pe care l-a înaintat credincioșilor din America pentru a solicita sprijin financiar. Deținuții stăteau înghesuți în barăci de lemn și prima experiență pe care o aveau era înfometarea vreme de cinci zile. Aici părintele avea să uimească prin curajul său de a mărturisi că a oferit un măr unui om care suferea de înfometare, zicând: „Eu nu sunt numai om, ci și preot” [„Părintele Ioan Sabău și prezbitera Alexandra”, în *Familia Ortodoxă*, nr. 2 (49)/2013, p. 12]. Tot la Deva, în 1949, de Paști, toți deținuții au început a cânta „Hristos a înviat”, lucru ce a infuriat pe comandantul închisorii. Părintele a luat asupra sa vina organizării acestui eveniment, pentru a nu suferi mulți dintre cei închiși. De asemenea, povestea că exista un obicei în închisoare de a fi scoși în curte, așezați în șiruri și supuși șocului împușcării simulate. Despre aceste clipe apăsătoare, părintele a declarat că le întâmpina cu bucuria conștiinței unei morți pentru Biserică și neam. Un alt lucru destăinuit este faptul că la început, când le era permis să primească pachete, cerea familiei să îi trimită țigări, pe care urma să le împartă celor împătimiti de fumat, doar pentru ca aceștia să nu își mai dea mâncarea schimb pentru satisfacerea patimii.

Nicolae-Toma POSA

O pecete iconică: „Cruce roșie pe cerc negru”

Ce prostie și scrisul ăsta, dacă nu poți scrie un oftat, atunci la ce mai servește? Cum se scrie un oftat sau un urlat sau o lacrimă sau un zâmbet? Nu poți să le prinzi între semnele astea absurde numite litere (Oana Pellea).

Afirmația de mai sus, centrată de noi (doar) pe un oftat sau un urlat sau o lacrimă sau un zâmbet, ne permite să reflectăm asupra faptului că odată cu apariția omului și a societății se poate vorbi atât despre lumea obiectivă, cea a lucrurilor palpabile și a relațiilor dintre ele, cât și despre lumea subiectivă, constituită din ansamblul trăirilor umane afective, volitive și cognitive. La confluența celor două se naște o a treia, cultura, ea fiind rezultanta subiectivării elementelor lumii obiective și din obiectivările celei subiective [Constantin Stroie, *Filosofia comunicării*, București, Editura Universitară, 2015, p. 7]. Din moment ce arta este una dintre formele culturii, vom aborda, în acest excurs, compoziția picturii Kazimir Malevici (1878, Kiev – 1935, Leningrad/Sankt Petersburg) – reprezentant al avangardei artistice ruse, care și-a creat propriul stil, denumit *suprematism*, reprezentând un nou realism în pictură, ce tindea spre o totală abstracție geometrică, spre valori metafizice –, compoziție intitulată *Cruce roșie pe cerc negru*. Prin titlu și realizare artistică, pictura se dorește a fi nu doar un tablou între multe altele, ci pecetea tabloului universal, a tabloului transcendent ca atare [Boris Groys, *Fundamentalismul: cale mediană între cultura înaltă și cea de masă*, traducere Vladimir Bulat, în „Idea”, nr. 14, 2003 (<http://www.idea.ro/revista/?q=ro/node/40&articol=168> accesat 14. 04. 2017)].

Creația în discuție, realizată în 1915, are o organizare interioră bazată pe principiul unui joc îndrăzneț de linii oblice, în care suprafețele cromatice sugerează efecte dinamice. Artistul dorește să redea materialitatea palpabilă a elementelor din tablou și, prin extenso, materialitatea crucii – de culoare roșie, simbol al sacrificiului răscumpărător –, care se ridică și se desprinde de pe fundalul de nuanță uniform-deschisă, dar care are pictat, în spațiul din spatele brațelor crucii, un cerc plin negru. Unul așezat asimetric, lăsând impresia unei deplasări/fugi spre exterior. La baza crucii, pictorul a trasat câteva linii oblice, cu efect dinamic, din zona cărora începe tabloul, dar poate începe și lumea, iar deasupra lor, crucea, autentică icoană a mântuirii noastre... totul extrem de simplu, profund și semnificativ. De fapt, Malevici dorește să elibereze formele de fundal, astfel încât acestea să poată evolua individual, atât în spațiul tabloului, cât și în cel real al privitorului. Artistul se angajează în căutarea mistică a unei lumi a non-reprezentării, practicând o nouă formă de artă, complet eliberată de materie, de lucruri ori de ființe, un stil bazat doar pe emoții și sentimente [https://ro.wikipedia.org/wiki/Suprematism#Principiile_estetice_ale_suprematismului accesat 14.04.2017].

Or, într-o astfel de lume a căutării mistice, în fața unui tablou transcendent, crucea reprezintă arborele vieții, al cărui simbolism este dat nu doar de Jertfa Hristică, ci, în egală măsură, de Înviere, iar negrul cercului nu rămâne inoperant simbolic, ci trimite mai multe mesaje: – o piatră de moară având conotații negative, cu raportare la cuvintele Mântuitorului, *Iar cine va sminti pe unul dintr-aceștia mici care cred în Mine, mai bine i-ar fi lui să i se atârne de gât o piatră de moară și să fie afundat în adâncul mării (Matei 18, 6)*; – negrul pământ care primește grăuntele de grâu, cu trimitere la *Adevărat, adevărat zic vouă că dacă grăuntele de grâu, când cade în pământ, nu va muri, rămâne singur; iar dacă va muri, aduce multă roadă (Ioan 12, 24)*; – din nou, o piatră de moară, de data acesta conotațiile sale fiind pozitive, ea fiind cea care macină grâul pentru pâinea Sfintei Împărășanii, *din Spicul cel nearat și de mântuirea lumii, cel ce arde materia păcatului și mistuie spinii patimilor* – cum aflăm din *Rânduiala Sfintei Împărășanii*.

Dr. Constantin ITTU, profesor asociat, Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu

TELEGRAFUL EVENIMENT

ÎNALTPREASFINȚITUL LAURENȚIU, MITROPOLITUL ARDEALULUI, A SLUJIT ÎN MARAMUREȘUL ISTORIC

Hramul mănăstirii maramureșene Bârsana

De hramul Mănăstirii Bârsana – „Soborul Sfinților 12 Apostoli” – Sfânta Liturghie a fost oficiată de un sobor de ierarhi. Cu această ocazie a avut loc sfințirea Centrului Cultural Monahal „Episcopul Gavriil de Bârsana”.

Punerea pietrei de temelie a Complexului monahal de la Bârsana, unde este stareță stavrofora Filoftea Oltean, a avut loc în 1993. În ultimii ani, o altă clădire, operă a arhitectului Dorel Cordoș, care a proiectat în acord cu tradiția maramureșeană întregul complex monahal, s-a adăugat celor peste 10 existente, construite din lemn. Noua clădire, Centrul Cultural Monahal, a primit numele „Episcopul Gavriil de Bârsana”, ultimul episcop pomenit cu reședința episcopală la această mănăstire, în secolul al XVII-lea.

Slujba de sfințire a acestui centru a fost oficiată joi, 29 iunie, în ajunul hramului mănăstirii, de un sobor din care au făcut parte Înaltpreasfințitul Laurențiu, Arhiepiscopul Sibiului și Mitropolitul Ardealului, Înaltpreasfințitul Andrei, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului și Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului, Preasfințitul Iustin, Episcopul Maramureșului și Sătmarului, și Preasfințitul Macarie, Episcopul Ortodox Român al Europei de Nord. Centrul va găzdui conferințe, simpozioane, sesiuni de comunicări, naționale și internaționale, aniversări culturale pe teme religioase etc.

La Sfânta Liturghie de la hramul Mănăstirii Bârsana – „Soborul Sfinților 12 Apostoli” – au slujit, în altarul de vară, Înaltpreasfințitul Laurențiu, Arhiepiscopul Sibiului și Mitropolitul Ardealului, Înaltpreasfințitul Andrei, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului și Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului, Înaltpreasfințitul Varsanufie, Arhiepiscopul Râmnicului, Preasfințitul Lucian, Episcopul Caransebeșului, Preasfințitul Iustin, Episcopul Maramureșului și Sătmarului, Preasfințitul Andrei, Episcopul Covasnei și Harghitei, Preasfințitul Gurie, Episcopul Devei și Hunedoarei, Preasfințitul Macarie, Episcopul ortodox român al Europei de Nord, înconjurați de un sobor de peste 70 de preoți și diaconi.

Peste 5.000 de credincioși, dintre care mulți au purtat veșminte tradiționale, alături de oficialități, au participat la slujbă. Răspunsurile la Sfânta Liturghie au fost date de Corala „Arhanghelii” a preoților din Episcopie, dirijată de pr. Petrică Aurelian Covaciu.

IPS Mitropolit Laurențiu a remarcat, în cuvântul de învățătură, că „noi suntem, cu adevărat, aici, în comuniune cu Dumnezeu. Întâi de toate, sărbătorile noastre, care au un rol sfânt, de a actualiza evenimentele importante din viața Mântuitorului Iisus Hristos sau de a cinsti pe Sfinți, sunt încununare de o slujbă care depășește orice slujbă, orice închipuire, orice alcătuire omenească – Sfânta Liturghie. E o rânduială pe care a întemeiat-o Mântuitorul Iisus Hristos și o săvârșește El, nu noi, El este prezent. Noi ne-am rugat împreună cu El, ne-am rugat Lui, și iată că El ne cheamă la comuniunea deplină a Împărăției, acum”.

IPS Mitropolit Andrei și-a intitulat cuvântul de învățătură „Plugarii cuvântului”, titlu inspirat din activitatea celor 12 Apostoli: „Mare a fost misiunea lor. Domnul Iisus Hristos i-a trimis să meargă în toată lumea. Să propovăduiască Evanghelia și să facă ucenici din toate neamurile. Slujba de astăzi face constatarea că ei și-au împlinit cu vârf și îndesat misiunea pe care Domnul Iisus Hristos le-a dat-o. Zice o altă cântare: «Lumea ați străbătut-o luminând-o, ucenici ai lui Hristos»”.

(sursa: Ziarul „Lumina”)

Hramul Mănăstirii Bixad – marea sărbătoare a Țării Oașului

Locuitorii Țării Oașului sunt, de departe, mari creștini, iar o sărbătoare ca hramul Mănăstirii Bixad din ziua de sărbătorire a Sfinților Apostoli Petru și Pavel este prilej de multă rugăciune și închinare la icoana făcătoare de minuni de la acest sfânt locaș, cu o istorie de peste 400 de ani, după cum spunea chiriarhul locului, Preasfințitul Părinte Episcop Iustin.

Primirea Ierarhilor a fost făcută în centrul localității, de primarul Ioan Tătar, de vicepreședintele Consiliului Județean Satu Mare, Ioan Rus, de alte oficialități, între care consilieri județeni și locali, o mână de ajutor primind primarul din partea Asociației Socio-Culturale „Țara Oașului”, președinte Vasile Ciocan, de data aceasta, într-un mod inedit, care a constituit o surpriză pentru toți credincioșii: Ierarhii au fost duși spre mănăstirea din sat în două calești. Hramul mănăstirii a fost urmat de o sărbătoare laică, intitulată „Zilele Bixadului”, organizate de primărie și asociația amintită.

Așa că, creștinii ortodocși oșeni s-au bucurat, după 400 de ani de la atestarea mănăstirii, de prezența în mijlocul lor a unui Mitropolit, respectiv a Înaltpreasfințitului Părinte Laurențiu, Mitropolitul Ardealului, care a oficiat Sfânta Liturghie Arhierescă împreună cu chiriarhul locului, Preasfințitul Părinte Iustin, Episcopul Maramureșului și Sătmarului, și Preasfințitul Părinte Macarie, Episcopul Europei de Nord. Din sobor au mai făcut parte pr. Marcel Malanca, protopopul de Oaș, proin-protopop al Oașului pr. Mihai Feher, Arhim. Dr. Timotei Bel, exarhul mănăstiresc și starețul Mănăstirii Scărișoara Nouă, Arhim. Dr. Emanuil Rus, starețul Sfintei Mănăstiri, Conf. Univ. Dr. Adrian Gh. Paul, prodecanul Facultății de Litere din Baia Mare și responsabilul Domeniului Teologie ortodoxă, preot în cunoscuta localitate oșenească Certeze, în total 25 de slujitori ai Altarului. Răspunsurile la Sfânta Liturghie au fost date de un grup de teologi, conduși de Bogdan Matei din Baia Mare, absolvent de Teologie și Conservator. Între cei peste 2.000 de credincioși, alături de cei pomeniți,

s-au mai aflat Doina Feher, viceprimarul municipiului Satu Mare, Mircea Lețiu, membru în Adunarea Națională Bisericească, o prezență constantă la sărbătorile bisericești din cadrul Eparhiei, care de 8 ani aduce în Episcopie Sfânta Lumină sosită din cer la Ierusalim în ajunul Sfințelor Paști.

La momentul consacrat, Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Laurențiu a ținut un vast cuvânt de învățătură despre

chemarea la apostolat a celor doi sfinți Apostoli, Petru și Pavel, despre viața lor în jurul Mântuitorului, despre misiunea creștină dată apostolilor de Iisus Hristos, ca să sădească în inimile oamenilor credința cea adevărată, al cărei scop este mântuirea sufletelor.

„Sfântul Apostol Pavel este un model pentru întărirea noastră”, a spus Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Laurențiu, cu referire la înlăturarea îndoielii din viața noastră și căinței, știindu-se că el s-a transformat din prigonitor al lui Hristos în propovăduitor al credinței creștine și Apostol al Mântuitorului.

„Sfinții Petru și Pavel sunt doi mari Apostoli, pe care Biserica i-a pus împreună pentru ca să concentreze atenția noastră asupra lucrării pe care Mântuitorul Iisus Hristos a săvârșit-o pentru noi în lumea aceasta, a spus Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Laurențiu. Ca să înțelegem rolul pe care l-au avut Sfinții Apostoli, și iată, dintre ei s-au ales să fie puși împreună, unul care a fost chemat de Mântuitorul Iisus Hristos, împreună cu fratele lui, Andrei, Simon-Petru, și celălalt, care a fost chemat în alt mod, Sfântul Apostol Pavel, care nu l-a cunoscut pe Mântuitorul Iisus Hristos, ci a ascultat porunca Lui când i s-a descoperit pe Drumul Damascului. Ceea ce trebuie noi de la început să înțelegem este faptul că Biserica este pentru noi o școală”, a precizat Părintele Mitropolit.

„Este o zi istorică. Această vatră istorică dăinuie de 400 de ani. În 1614 este consemnată existența unei vetre monahale ortodoxe aici. Este pentru prima dată când un Mitropolit al Ardealului a călcat pe acest loc, în persoana Înaltpreasfințitului Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Laurențiu, a precizat Preasfințitul Părinte Episcop Iustin. Așa cum Sfântul Ierarh Sava Brancovici venea și sfințea biserica de lemn a Mănăstirii Moisei, la 1672, așa a venit Înaltpreasfințitul Mitropolit Laurențiu al Ardealului aici, ca să ne mângâie cu prezența primului Mitropolit pe această vatră monahală.”

(sursa: <http://www.episcopiammsm.ro/>)

REDACTOR-ȘEF:

Î.P.S. DR. LAURENȚIU STREZA

COLEGIUL DE REDACȚIE

Senior-editori: Pr. Academician Mircea Păcurariu; Pr. Prof. Dr. Dumitru Abrudan. **Secretar de redacție:** Pr. Lect. Dr. Emanuel Tăvală. **Membri:** Pr. Conf. Dr. Constantin Necula, Conf. Dr. Lucian Grozea, Diac. Dr. Ștefan L. Toma, Pr. Dr. Cristian Muntean, Pr. Dr. Vasile Gafton. **Responsabil ediție online:** Vicențiu-Dragoș Bășa.

ISSN 1223-8392

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA se primesc pe adresa: Redacția „Telegraful Român”, 550179 – Sibiu, str. Mitropoliei, nr. 35; e-mail: telegrafulroman@yahoo.com. Articolele nepublicate nu se înapoiază.

ABONAMENTUL pentru anul 2017 este de 48 lei; cod IBAN RO34 RNCB 0227 0360 5879 0001. BCR Sibiu, str. Emil Cioran, nr. 1. Cod fiscal 44 79 403.

Tiparul executat la Tipografia Șaguniana – Sibiu